

شناسایی الگوهای تربیتی دانش آموزان دوره‌ی متوسطه شهر کاشان و نحوه‌ی تأثیرپذیری آنان از این الگوها (سال ۱۳۷۹)

« سیدعباس جعفری(*) - محسن نیازی(**) »

مقدمه :

در جوامع ساده و نانویسا اصول حکومت خانوادگی حکم فرما بوده و نظام پدر سالاری جنبه‌ی استثنایی داشته است. به این معنی که اعضای یک واحد اجتماعی تابع بلا شرط پیران هستند و موافق رأی آن‌ها به تلاش، تولید و زناشویی دست می‌زنند. در این جوامع پیر به منزله‌ی روح اجتماع ساده است. پیر، رهبری است که به هنگام خود راه و رسم زندگی و سنن اجتماعی را از دیگران فر گرفته و مراحل گوناگون عمر را با همه‌ی دشواری‌ها و بحران‌های آن‌ها گذرانیده و فراز و نشیب‌های بسیار دیده است. پیر به منزله‌ی قاموس و سالنامه و تاریخ اجتماع است. پیر، صنعتگر، سیاستمدار و سردار اجتماع است. همه او را می‌ستایند، حرمت می‌گذارند و در بحبوحه‌ی فاجعه و بلا از او راهنمایی می‌گیرند. (بارنزیکر، ۱۳۷۰، ص ۲۳ و ص ۲۴) در اجتماعات ساده، گذشته از حکومت پیران، انواع دیگری از حکومت از قبیل: گروه‌سالاری، قبیله سالاری، رئیس سالاری و غیره نیز دیده می‌شود.

مع هذا کلیه‌ی گروه‌های انسانی، اعم از کوچک و بزرگ، ابتدایی یا متمدن، گذشته تا حال متمایل به الگوسازی بوده‌اند. به طوری که برخی از این گروه‌ها برای خودشان نام‌هایی اختیار کرده‌اند که معانی آن بزرگ است. اکثر طوایف برای خودشان نام‌هایی اختیار کرده‌اند که معانی آن مردان، راد مردان، مردان مرد و شیرمردان است مانند کیوا (Kiowa) در یکی از قبایل سرخ‌پوست به معنای: مرد حقیقی منم.

بالاخره شواهد فراوان موجود، نشان می‌دهد که الگوسازی یک کیفیت انحصاری و پدیده‌ی اختصاصی جامعه‌ی مدرن نیست، چون این پدیده در کلیه‌ی جوامع انسانی و در کلیه‌ی درجات فرهنگی وجود داشته است.

مطالعه‌ای که به گونه‌ای خلاصه ارائه می‌گردد، در مورد انواع الگوها و

نحوه‌ی تأثیرپذیری گروه دانش‌آموزی صحبت می‌کند. بدین وسیله توانسته‌ایم با یک سری مطالب نظری بحث الگورا روشن و با مطالعه‌ی آماری برای دانش‌آموزان دوره‌ی متوسطه‌ی شهر کاشان این مقوله را بررسی نماییم.

مفهوم الگو: در زبان فارسی به معنای سرمشق، طرح، قالب، سمبل، برجسته، اسوه، امام، رهبر، پیشوا، متن، بهین، نخبه، بهتر و مانند این‌ها به کار رفته است. اما در این مورد خاص مترادف با کلمه‌ی (Pattern) در زبان انگلیسی است.

(Pattern) واژه‌ای است انگلیسی که اغلب از ترجمه‌ی آن خودداری می‌کنند، زیرا معادل‌های فرانسه‌ی آن مانند: Structure, modele, confiartion, patwon, theme و غیره کاملاً قانع کننده نیستند. مفهوم Pattern که توسط فرهنگ‌گرایان توسعه یافته است، شکل ویژه‌ای را که عناصر مختلف تشکیل دهنده‌ی یک فرهنگ یا یک جامعه به خود می‌گیرند و نیز نگرش‌هایی را که اعضای آن فرهنگ با جامعه به کار می‌بندند، نشان داده و به این ترتیب طریقه‌ی زندگی منسجم و ویژه را مشخص و معین می‌کند. بنابراین واژه‌ی Pattern مفاهیمی از کاربرد، عرف و عادات (Costume) و آداب و رسوم (Moeurs) را، که اجازه می‌دهند تا اصلیت یک فرهنگ شناخته شود، کاملاً دربر می‌گیرد (پانوف میشل، ۱۳۶۸، ۲۹۱).

مفهوم الگو در روان‌شناسی: در روان‌شناسی نمادسازی (Symbolization) کاربرد و اهمیت فراوان دارد و در بررسی مسائل و مشکلات روحی و روانی مربوط به نوجوان و گروه‌های سنی مختلف، مورد توجه و تفحص قرار می‌گیرد، چرا که حس هویت‌جویی را

(*) کارشناس ارشد برنامه‌ریزی سیستم‌های اقتصادی

(**) دانشجوی دکترای جامعه‌شناسی و عضو هیأت علمی دانشگاه کاشان

به ترسیم تصویر و چهره‌ای که او از دیگران مخصوصاً خانواده‌ی خویش در نظر و انتظار دارد سوق می‌دهد. این که کدامیک از آن دو (هویت مثبت - هویت منفی) زودتر در ضمیر او جایگزین می‌شود، بستگی به امنیت و عدم امنیت نوجوان و نوع برخورد و رفتاری که با او می‌شود، دارد. از این روست که نوجوان الگوپذیر می‌شود و متناسب با شخصیت درونی خود الگو و متدی را در رفتار یا اعمال درونی‌اش انتخاب می‌کند. تمام نوجوانان، خصوصیت الگوپذیری را یا خودآگاه یا ناخودآگاه دارند و گرایش به انتخاب الگو نیز برای آنان اکثراً ناشی از پدیده‌ی اضطراب جنسی در طول بلوغ است. از طریق الگوی متناسب‌شده توسط نوجوان می‌توان افکار، آرزوها و نحوه‌ی فعالیت او را شناخت. انتخاب لباس، طرز سخن گفتن، پاسخ‌های رفتاری از قبیل ژست گرفتن یا خاموش بودن، رؤیا در هنگام خواب به صورت غیر ارادی و دیدن مناظر طبیعی در خواب و یا سقوط از بلندی و حرکت در ارتفاع در خواب، از نمونه‌های نمادسازی است که شخصیت رفتاری نوجوان را شکل می‌دهد. الگو و انتخاب آن در شخصیت و رفتار نوجوان و جوان و طرز فکر و ارزش‌های آن‌ها، ارزش فراوانی دارد.

مفهوم الگو در جامعه‌شناسی: در جامعه‌شناسی الگوها، تصاویری ساخته شده از یک پدیده هستند که در حد تقریب، معادل واقعیت فرض می‌شوند. بدیهی است که این تصاویر تمام جنبه‌ها را دربر نمی‌گیرند، بلکه در چارچوبی که از چند بعد اصلی ساخته شده، طرح کلی پدیده را می‌نمایانند. کاربرد الگوها در فرهنگ عامه بسیار متداول است.

در زندگی روزمره، مردم با ماهیت وجودی یکدیگر آشنایی کافی ندارند و بر روی الگوها تکیه می‌کنند. مثلاً پدری که می‌گوید من دخترم را فقط به یک مهندس یا دکتر می‌دهم، در عمل متکی به الگویی است که جوانان را در امتداد بعد نوع تحصیلات دسته‌بندی می‌کند و با تکیه بر روی این جنبه، سایر خصوصیات را نادیده می‌گیرد. او در حقیقت خصوصیات مهم فرد را در رشته‌ی تحصیلی وی خلاصه می‌کند. مثال دیگر در مورد کسانی است که افراد را از دیدگاه میزان درآمد و دارایی ارزیابی می‌کنند. منظور آنان از داشتن ثروت به معنی واجد بودن همه‌ی خصوصیات مطلوب است. بسیاری از مردم وقتی یک کارگر ساده‌ی کارخانه و یا کارگر ساختمانی را در نظر می‌گیرند، آن‌چنان بر روی حرفه‌ی او تکیه می‌کنند که مجالی برای توجه به سایر خصوصیات وی

باقی نمی‌ماند در همه‌ی این موارد تصور ذهنی از شخص مورد نظر الگویی است که در آن یک یا چند جنبه‌ی بسیار برجسته، ممتاز شده و سایر خصوصیات از ذهن به دور مانده است. ارزیابی افراد و جهت‌گیری در برخورد اجتماعی با آن‌ها با احتساب همین دو سه جنبه‌ی برجسته صورت می‌گیرد (صالحی، محمد، ۱۳۵۷، ص ۱۷ و ۱۸).

اهداف تحقیق: هدف اصلی این تحقیق شناسایی الگوها و درجه‌ی اهمیت آن در بین قشر دانش‌آموز دبیرستانی است. این که دانش‌آموزان متوسطه‌ی شهر کاشان از چه الگوهای پیروی و مسیریابی دارند، از اهم اهداف این طرح است. هدف بعدی از طرح، بیان روشن نحوه‌ی تأثیرپذیری دانش‌آموزان از الگوهاست و این که از چه چیزهایی این الگو جای خود را بین افکار و اعمال دانش‌آموزان باز می‌کنند. این طرح به وضوح، درجه‌ی اهمیت و توجه به الگو را به کمیت درآورده، جایگاهشان را نشان می‌دهد. در این راستا اهداف اصلی عبارتند از:

- ۱- شناخت الگوهای تربیتی دانش‌آموزان دوره‌ی متوسطه.
- ۲- بررسی اثر متغیرهایی که می‌توانند در انتخاب الگوها مؤثر باشند.

سؤال‌های تحقیق:

- ۱- آیا اشخاص مذهبی، دانشمندان معاصر کشور و اشخاص فرامیتی از الگوهای تربیتی هستند؟
- ۲- آیا رفتار گروه‌های خاص در جامعه منجر به الگوی تربیتی می‌شود؟
- ۳- آیا جنسیت (دختر و پسر بودن) در انتخاب الگو مؤثر است؟
- ۴- آیا شاخه‌ی تحصیلی (نظری و عملی) در دوره‌ی متوسطه می‌تواند در انتخاب الگوهای تربیتی مؤثر باشد؟
- ۵- آیا گروه دختران به الگوهای مذهبی بیشتر گرایش دارند؟

روش:

روش انتخابی در انجام این پژوهش در گروه روش‌های زمینه‌یابی است، به این صورت که با انتخاب یک مدل موضوعی کلی و باد توجه به مطالعات نظری و پیشینه‌ی تحقیق، متغیرهایی در جهت معرفی ویژگی‌های مورد نظر در موضوع مورد تحقیق تعریف شده و با ساختن یک مدل تجربی به استخراج داده‌های مورد نظر با نمونه‌ی انتخابی از آن

جامعه (دانش‌آموزان دوره‌ی متوسطه‌ی شهر کاشان) پرداخته می‌گردد. بدین گونه عمل می‌شود که با به‌کمیت درآوردن ویژگی‌های تعریف شده که از تکمیل پرسشنامه‌های مدون استخراج شده‌اند به کمک روش‌های آماری تعریف شده در پی استخراج پاسخ سؤالات تحقیق برآمده و به‌صحت پاسخ‌ها پرداخته می‌شود. از طرفی می‌توان روش پژوهش را توصیفی - تحلیلی هم دانست که با توصیف داده‌های استخراجی به تحلیل ارتباط مشخصه‌های انتخابی می‌پردازند.

مدل تحقیق: در این تحقیق، مدل و نحوه‌ی نگرش به این مطالعه را به چهار بخش زیر تفکیک می‌کنیم:

الف) الگو را یک متغیر وابسته فرض کرده که متأثر از بسیاری متغیرها است. الگوها می‌توانند دوستان، معلمان، والدین، روحانیون، بازیگر سینما، قاری قرآن، بازیکن ورزشی، مرجع و عالم دینی، هنرمند موسیقی و آواز، رزمنده، اندیشمند، استاد دانشگاه و خانواده‌ی شهدا باشند.

ب) در قالب چند سؤال به‌نوع الگوی دانش‌آموز پی می‌بریم. این که دانش‌آموز دوست دارد جای چه کسانی باشد، بیانگر الگوی مد نظر اوست. آرزوی درآمدی، تحصیلی می‌تواند مبین اشخاصی باشد که دارای تحصیلات و درآمد مختلف باشند. با سؤال پرسشنامه، می‌توان به‌سطح آرزوی دانش‌آموز پی برده و الگوی دانش‌آموز را مطالعه کرد.

ج) از جمله دیگر الگوهای دانش‌آموز، معلم است که در یک قسمت جداگانه پرسشنامه، از ویژگی و اهمیت آن از نظر دانش‌آموز سؤال می‌شود.

د) موضوعات مختلف از جمله دیدن فیلم‌های سینمایی، ماهواره، گوش دادن به رادیو بی‌بی‌سی و داشتن دوست پسر و دختر برای دانش‌آموزان، ما را در شناخت بهتر جامعه آماری و مسیرهای الگوسازی کمک می‌کند.

متغیرهای مؤثر بر انتخاب الگو: آن نوع متغیرهایی هستند که می‌توانند انتخاب الگو را متأثر کنند. در این تحقیق به‌مهم‌ترین آن‌ها اشاره و با سؤالات غیر مستقیم از نحوه‌ی تأثیر آن‌ها پرسش شده است. وضعیت تحصیلی، معدل نمرات و سطح علمی دانش‌آموز در انتخاب الگو مؤثر است. یک دانش‌آموز با سطح تحصیلی بالا، غالباً نگرش متفاوتی در انتخاب الگو با دانش‌آموزی با سطح تحصیلی پایین دارد و

هم‌چنین اثر کتاب‌های درسی، معلم، فضای مدرسه روی دانش‌آموز موفق بیشتر است تا دیگران، پس این متغیر می‌تواند انتخاب الگو را متأثر کند. رشته‌ی تحصیلی، با توجه به این که در رشته‌های مختلف تحصیلی، کتاب‌ها، جزوات و معلمان تا حدی متفاوت هستند و افکار و علاقه‌ی دانش‌آموزان ارتباط تنگاتنگی با کتاب‌های رشته‌ی تحصیلی آنان دارد، نوع رشته را متغیر مؤثر بر انتخاب الگو می‌دانیم.

پایگاه و موقعیت اقتصادی، اجتماعی خانواده، وضعیت اقتصادی و اجتماعی مناسب در خانواده می‌تواند بر انتخاب الگوی دانش‌آموز مؤثر باشد و بالعکس، که باید به‌گونه‌ای آماری، آزمون و اهمیت آن بررسی شود. با کمی مطالعه و مشاهده می‌دانیم که فقر عامل اصلی ابتذال و بزه‌کاری است. داشتن الگو برای دانش‌آموز حتماً به‌سطح زندگی و موقعیت خانوادگی ارتباط داشته و نادیده گرفتن آن، یعنی عدم توجه به تأثیر محیط بر شخصیت.

وضعیت مذهبی خانواده، مذهب می‌تواند بسیاری از شؤونات و رفتار افراد را تعیین کند. قراردادهای و قوانین مذهبی افراد را ملزم به رعایت مواردی می‌کند که انتخاب الگوی رفتاری و تربیتی هم متأثر از آن است. در مذهب الگوهای سفارش شده‌اند که پای‌بندی به آن‌ها مستلزم شرایط محیطی و آموزشی خاص است. این که الگوها همواره منطبق بر اصول مذهبی باشند، امکان‌پذیر نیست.

وضعیت رفتار اداری خانوادگی، خانواده‌ها توسط والدین به‌سه صورت اداره می‌گردند:

۱- مستبدانه ۲- سهل‌گیرانه ۳- اقتناع‌گیرانه

بر اساس مطالعات جامعه‌شناسی و روان‌شناسی در هر خانواده رفتار فرزندان با دیگر خانواده‌ها متفاوت است. چون نگرش والدین به‌اداره و مدیریت خانه، بر انتخاب الگو توسط دانش‌آموزان خانواده مؤثر است، غالباً در خانواده‌های متعادل از جمله اقتناع‌گیرانه، دانش‌آموزان والدین و دوستان خود را الگو قرار می‌دهند. اثر محیط بر این دانش‌آموزان تند و سریع نیست.

خوداتکایی دانش‌آموز، شخصیت درونی افراد، در پذیرش الگو به‌شدت مؤثرند، افراد از خود بیگانه به‌راحتی فردی را الگو و یا آن را فراموش می‌کنند ولی انسان خوداتکا، به‌سختی تصمیم‌گیری و پس از آن پای‌بندی شدیدی دارد.

نحوه‌ی صرف اوقات فراغت، با توجه به تعدد موارد، روش‌های گپ‌زدن با تلفن، تماشای تلویزیون و عضویت در پایگاه‌های بسیج را از جمله راه‌کارهای مورد نظر در نظر گرفتیم.

جامعه‌ی آماری، تعداد نمونه و روش نمونه‌گیری: جامعه‌ی آماری این طرح، کلیه‌ی دانش‌آموزان سال‌های اول تا چهارم دوره‌ی متوسط شهر کاشان می‌باشد.

نمونه‌ی آماری از ۱۱ گروه شاخه‌های عملی و نظری تهیه شده که نظری رشته‌های شامل ریاضی، تجربی و انسانی برای دختران و پسران و عملی شامل حرفه‌ای، فنی و کاردانش برای پسران و حرفه‌ای و کاردانش برای دختران است. تعداد هر گروه ۳۵ دانش‌آموز بوده و به‌صورت تصادفی و سیستماتیک انتخاب و مورد مطالعه قرار گرفته‌اند.

روش جمع‌آوری اطلاعات: این تحقیق به‌روش میدانی بوده و ابزار جمع‌آوری اطلاعات، پرسشنامه و مصاحبه منظم است و شامل سؤالاتی که مبین الگوی دانش‌آموز باشد. در پرسشنامه (بدون نام) ضمن ثبت مشخصات فردی دانش‌آموز، با سؤالات عینی به‌اعتقاد دانش‌آموز در انتخاب الگوی تربیتی و دلایل آن پرداخته شده است. براساس مفاهیم نظری و مفهومی، در پرسشنامه ۲۶ سؤال تهیه شده که به‌طور غیر مستقیم به‌اطلاعات لازم دست می‌یابیم. مصاحبه با دانش‌آموزان توانست ما را در تهیه‌ی این پرسشنامه کمک شایانی بنماید. در این پرسشنامه الگوها به‌شاخه‌های افراد و رفتارها تقسیم گردیده است و سعی شده که الگوهای مورد نظر دختران نیز در این پرسشنامه گنجانده شود تا بتوان به‌الگوهای تربیتی آن‌ها پی برد، البته این انتخاب‌ها و تدوین‌ها براساس مطالعه‌ی نظری و کارشناسانه است. در پرسشنامه از وضعیت مذهبی، علمی، اقتصادی خانوادگی و اجتماعی دانش‌آموز سؤال شده و در ابعاد گوناگون از الگوهای وی پرسش می‌شود. بعضی جواب‌ها به‌اولویت و گزینه‌ای و بعضی با ارقام است.

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها: با تهیه‌ی جداول یک بُعدی و دو بُعدی حاصل از اطلاعات خام استخراجی از پرسشنامه‌ها، به‌بررسی انواع الگوهای دانش‌آموزان می‌پردازیم. جداول یک بُعدی به‌میزان فراوانی الگو و جداول دو بُعدی، اثر متغیرهای تعریف شده را بر انتخاب الگو بیان می‌کنند. لذا در مرحله‌ی اول، تهیه‌ی جداول و نمودارهای گویا از انواع الگوها و درجه اهمیت آن‌ها، مقدمه‌ی روش تحلیل بود. برای آزمون

فرضیه‌ها یعنی وابستگی متغیرهای مؤثر، از آزمون معروف خی ۲ استفاده نموده و همچنین جهت تأیید یا رد تفاوت نگرش دانش‌آموزان در دو جنسیت به‌انتخاب الگو از آزمون برابری میانگین‌ها ($P_1 = P_2$) استفاده گردیده است.

روایی و پایایی ابزار تحقیق: برای سنجش روایی و پایایی پرسشنامه، پس از تدوین سؤالات پرسشنامه بر مبنای شاخص‌ها و متغیرهای فرضیه‌های تحقیق، ابتدا پرسشنامه به سه نفر از اساتید رشته‌ی علوم تربیتی دانشگاه کاشان ارائه گردید و پس از بهره‌گیری از نظرات اصلاحی آنان پرسشنامه به تعداد ۳۰ نسخه تهیه و به‌صورت تصادفی از پاسخ‌گویان مصاحبه به‌عمل آمد. پس از بررسی اطلاعات جمع‌آوری شده از این تعداد برخی از نقص‌های موجود مرتفع گردید. هم‌چنین برای سنجش پایایی سؤالات پرسشنامه، داده‌های جمع‌آوری شده از پرسشنامه مقدماتی با روش Reability analysis و با استفاده از روش آلفای کرونباخ مورد بررسی قرار گرفتند. با توجه به این که ضریب همبستگی معنی‌دار در سطح آلفای ۰/۰۵ از ۰/۲۷۳ بالاتر می‌باشد. (ایزاک، استفن، ویلیام ب و مایکل، ترجمه کریم نیا، ۱۳۷۴، ص ۳۲۸)، مواردی از پرسشنامه که ضریب به‌دست آمده از روش کرونباخ از عدد فوق بالاتر بود، پذیرفته و در پرسشنامه‌ی نهایی ارائه گردیده است.

نتایج:

برطبق اطلاعات جمع‌آوری شده، از ۳۸۵ دانش‌آموز شهر کاشان در قالب ۱۱ گروه تحصیلی، گروه‌ها و شخصیت‌های سیاسی - اجتماعی و مذهبی متعددی توانسته‌اند با درجه اهمیت متفاوت الگوی تربیتی این دانش‌آموزان دوره‌ی متوسطه باشند. والدین، معلم و دوستان به‌ترتیب به‌عنوان الگو از اهمیت بالایی در بین دانش‌آموزان کاشان برخوردار بوده‌اند. در حدود ۶۰-۷۰ درصد از تعداد دانش‌آموزان دوست ندارند به‌جای کسی بوده و از وضعیت زندگی و شرایط خود راضی هستند. در کاشان دختر و پسر بودن دانش‌آموز چندان در انتخاب الگوی مذهبی اثر ندارد و آنان در این مورد یک‌سان برخورد می‌کنند. هم‌چنین اعتقاد آنان نسبت به‌انتخاب و اهمیت به‌نوع ویژگی دوستانشان تفاوت چندانی ندارند. اثر دختر و پسر بودن دانش‌آموز دوره‌ی متوسطه در انتخاب الگوی طبقه‌بندی شده قابل قبول، ولی در مورد الگوهای معرفی شده توسط پژوهشگر صادق نیست، لذا چندان نمی‌توان پذیرفت که جنسیت

در انتخاب الگوی دانش‌آموزان شهر کاشان مهم است و اما شاخه‌ی تحصیلی نظری و عملی توانسته در انتخاب الگو در ذهنیت و نگرش دختران دانش‌آموز مؤثر باشد که این در مورد پسران چندان صدق نمی‌کند، گویا کتاب‌ها و دروس نظری و عملی برای دختران توانسته‌اند الگوسازی متفاوتی داشته باشند. در این تحقیق معلوم شد که مسئولیت والدین جهت اداری امور دانش‌آموز خطیر است، چون آنان بیشترین الگوی منتخب بوده‌اند. دختران و پسرانی که اوقات فراغت خود را بیشتر با تلفن صرف می‌کنند، کمتر والدین را مد نظر دارند و به الگوهای بیرونی، ظاهر و اخلاق توجه بیشتری دارند. متأسفانه در خانواده‌های مستبدانه درجه اهمیت والدین و معلمان به‌عنوان الگو، کاهش می‌یابد و در خانواده‌های سهل‌گیرانه اهمیت ویژگی ظاهر دوست و معلم برای دانش‌آموز مهم‌تر از سایر خانواده‌ها است. بر اساس این تحقیق معلوم شد که در کاشان درجه اثر سایر متغیرهای بیرونی و محیطی در انتخاب الگو توسط دانش‌آموزان دوره‌ی متوسطه بیشتر از متغیرهای درونی و فردی بوده است.

جداگانه‌ای برای پژوهش در مورد اثر هریک از متغیرهای مؤثر بر انتخاب الگو در این طرح، مطالعه‌ای داشته باشند و آن‌ها را برای دیگر گروه‌های طبقه‌بندی شده دانش‌آموزی به‌کار برند. در زیر به‌چند عنوان از این موضوع‌ها اشاره می‌گردد:

- ۱- دلایل حضور والدین به‌خصوص و مادران به‌عنوان الگو در بین دانش‌آموزان دوره‌های مختلف.
- ۲- درجه اهمیت والدین به‌عنوان الگو در بین جوانان در سنین مختلف.
- ۳- بررسی ویژگی‌های معلمان الگو.
- ۴- بررسی اثرات رفتار معلمان به‌عنوان الگو دانش‌آموز.
- ۵- بررسی دلایل گرایش دانش‌آموزان به‌الگوهای مذهبی.
- ۶- بررسی چگونگی نفوذ الگوهای غربی در بین جوانان.
- ۷- بررسی اثرات مخرب غیر اخلاقی الگوهای سینمای غرب.

منابع:

- بارونز و بکر، تاریخ اندیشه‌ی اجتماعی، یوسفیان، جواد و مجیدی، علی‌اصغر، تهران: امیرکبیر، ۱۳۷۰.
- پانوف، مشیل، پرن، میشل، فرهنگ مردم‌شناسی، عسگری خانقاه، اصغر، تهران: نشر ویس، ۱۳۶۸.
- نگاهی به مسائل و مشکلات روحی و روانی نوجوانان، اطلاعات، ش. ۱۹۵۶، ۱۳۷۰.
- صالحی، محمد، جامعه‌شناسی معاصر [بی‌جایی‌نا]، ندا، ۱۳۵۴.
- علاقه‌بند، علی، جامعه‌شناسی آموزش و پرورش، تهران: بخت، ۱۳۷۵.
- ابراهیمی، اسماعیل، طلوعی، علاءالدین، دنیای جوانان دبیرستانی (پایان‌نامه)، دانشگاه شهید بهشتی، دانشکده‌ی علوم اجتماعی - تربیتی، ۱۳۷۸.
- آبروشن، حسن، جایگاه مذهب در اعتقادات عملی جوانان دبیرستانی، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، معاونت پژوهشی و آموزشی، کاربردی، ۱۳۷۳.
- طاهری، ارسطو، مقایسه‌ی میزان اضطراب در نوجوانان با پدران دارای الگوهای رفتاری مختلف، تهران: دانشگاه تربیت معلم، ۱۳۷۴.
- کاظمی حقیقی، ناصرالدین، ویژگی‌های یک معلم الگو از دیدگاه جوانان دبیرستانی، سازمان ملی پرورش استعدادهای درخشان، ۱۳۷۸.
- راعی، انسیه، بررسی تمایلات و گرایش‌های فرهنگی جوانان (دانش‌آموزان دوره‌ی متوسطه تهران) در برخورد با رسانه‌های همگانی، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، دفتر پژوهش‌ها و برنامه‌ریزی فرهنگی، کاربردی، ۱۳۷۸.
- شکوهی، غلامحسین، تعلیم و تربیت و مراحل آن، مشهد، آستان قدس رضوی، ۱۳۷۶.
- مجموعه مقالات، راه‌های حفظ آثار فرهنگی دفاع مقدس، تهران: بنیاد حفظ آثار فرهنگی دفاع مقدس، ۷۶-۱۳۷۳.
- فروم، اریش، جامعه‌ی سالم، تبریزی، اکبر، تهران: کتاب‌خانه بهجت، ۱۳۷۵.
- مندارس، هانری و گوروچ، ژرژ، مبانی جامعه‌شناسی، پرهام، باقر، تهران: امیرکبیر، ۱۳۶۹.
- توسلی، غلامعباس، نظریه‌های جامعه‌شناسی، تهران: سمت، ۱۳۶۹.
- گروه نویسندگان، فرهنگ جامعه‌شناسی، پویان، حسن، تهران: چاپخش، ۱۳۶۷.
- باتامور، تی. بی. نخبگان و جامعه، طب، علیرضا، تهران: دانشگاه، ۱۳۶۹.
- روشه‌گی، تغییرات اجتماعی، وثوقی، منصور، تهران: نشر نی، ۱۳۶۶.
- فروند، ژولین، جامعه‌شناسی ماکس وبر، نیک‌گهر، عبدالحسین، تهران: نشر نیکان، ۱۳۶۲.
- مطهری، مرتضی، انسان کامل، تهران: صدرا، ۱۳۶۷.

پیش‌نهادها:

با توجه به این که انجام این طرح بیشتر در راستای شناسایی و ارائه گزارش از فضای حاکم بر وضعیت انتخاب الگوهای تربیتی دانش‌آموزان متوسطه‌ی شهر کاشان بوده به‌راحتی نمی‌توان راه‌کار روان‌شناختی و تحلیل جامعی از مناسب بودن یا نبودن انتخاب‌ها ارائه داد. در عین حال پیش‌نهاد می‌گردد که شورای اولیاء و مربیان شهر کاشان با هماهنگی اداری مربوطه جلساتی را برای والدین گذاشته و از مشاوران تربیتی جهت راهنمایی دعوت نموده و در طی دوره‌های معین، رهنمودهای آموزشی و تربیتی جدید و منطبق با شرایط را به آنان منتقل کنند. متأسفانه خلأ و فاصله بین سه وجه مثلث: معلم، دانش‌آموز و والدین باعث شده که روش‌های تربیتی منتخب از طرف معلم و والدین هماهنگ نبوده و دانش‌آموز دچار بحران تصمیم‌گیری گردد.

گذشتن کلاس‌های توجیهی در مورد انتخاب الگو برای دانش‌آموزان از طرف معلمان و مربیان تربیتی، دیگر پیش‌نهاد می‌باشد.

پیش‌نهاد موضوع‌های پژوهشی:

محققان و پژوهشگران محترم امور تربیتی و آموزشی می‌توانند طرح